

ВІКОВА ДИНАМІКА ТРИХОСТРОНГІЛЬОЗУ ГУСЕЙ

Євстаф'єва В. О.

д. вет. н., професор

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

e-mail: evstva@ukr.net

Стародуб Є. С.

аспірант,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

e-mail: starodub7@i.ua

Актуальність проблеми. Епізоотологічні особливості трихостронгільозу найбільш повно вивчено у диких птахів, причому дана інвазія поширена на території всієї Європи, Азії, Північної Америки, Африці, Австралії, Новій Гвінеї, Новій Зеландії, де показники екстенсивності інвазії можуть сягати 100,0 %, а інтенсивності інвазії – до 2471 екз. нематод на птицю. *Trichostrongylus tenuis*, переважно, виділено у Anseriformes (гусеподібних), Galliformes (куроподібних), Gruiformes (журавлеподібних) та Otidiformes (дрофінних) [1–4].

Науковцями при вивченні видового складу гельмінтів, що паразитують у домашніх гусей на території Калуської, Курської та Рязанської областей РФ, встановили, що *Trichostrongylus tenuis* – є поширеним паразитом гусей, який реєструється разом із нематодами *Ganguleterakis dispar*, *Amidostomum anseris* та *Capillaria anseris* [5].

В Україні питаннями поширення трихостронгільозу серед домашньої птиці науковці займалися фрагментарно. Так, за результатами вивчення поширення гельмінтозів та протозоозів сільськогосподарської птиці регіону Дніпропетровщини було встановлено, що у домашніх гусей паразитує п'ять видів гельмінтів: капілярії, амідостоми, гангулетераки, дрепанідотенії та трихостронгільюси, де ЕІ *T. tenuis* сягала 100 %. Разом з тим, качки були уражені трихостронгільюсами за ЕІ 48 % [6].

Тому, актуальним є вивчення особливостей інвазування гусей залежно від їх віку, що дозволить підвищити ефективність лікувально-профілактичних заходів за даної інвазії.

Матеріали і методи досліджень. Роботу виконували впродовж 2018–2020 рр. на базі лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії та в умовах спеціалізованих гусегосподарств, фермерських і одноосібних селянських господарств Полтавської області. Збір гельмінтів проводили методом повного

гельмінтологічного розтину органів травного тракту птиці. Зібраних гельмінтів фіксували у 70 % етиловому спирті. Всього посмертно досліджено 374 гусей.

Інвазованість гусей збудниками гельмінтозів визначали за показником екстенсивності інвазії (EI, %) та інтенсивності інвазії (екз./гол.). Ідентифікацію видової належності гельмінтів проводили за визначниками [1].

Гельмінтоовоскопію проб проводили за кількісним методом, вираховували кількість яєць у 1 г посліду птиці (ЯГП). Основними показниками ураження гусей нематодами були екстенсивність та інтенсивність інвазії (EI та II). Всього досліджено 2271 проб посліду.

Математичний аналіз отриманих даних проводили з використанням пакета прикладних програм Microsoft «EXCEL». Розраховували стандартну похибку (SE) і середні значення (M).

Результати досліджень. Результатами проведених копроовоскопічних досліджень встановлено, що показники EI та II збудником трихостронгільозу залежать від віку гусей (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1

Вікова динаміка трихостронгільозу гусей за результатами копроовоскопічних досліджень

Вікова група гусей	Досліджено, гол.	Інвазовано, гол.	EI, %	II, ЯГП	
				M± SE	min-max
до 4 міс.	359	–	–	–	–
4–9 міс.	459	51	11,11	76,08±8,10	20–180
9–12 міс.	473	94	19,87	81,91±7,13	20–380
12–24 міс.	450	128	28,44	66,88±4,89	20–340
старше 24 міс.	530	248	46,79	59,68±2,65	20–180

Так у гусенят до 4-місячного віку яєць у копропробах не виявлено. Показники EI з віком гусей поступово зростають і становлять: у птиці віком 4–9 міс. 11,11 %, 9–12 міс. – 19,87 %, 12–24 міс. – 28,44 %, старше 24 міс. – 46,9 %. Найвищі показники II виявляли у молодняку птиці віком 4–9 міс. (76,08±8,10 ЯГП) та 9–12 міс. (81,91±7,13 ЯГП). В подальшому, з віком гусей, показники II поступово зменшуються і становлять: у птиці віком 12–24 міс. – 66,88±4,89 ЯГП, старше 24 міс. – 59,68±2,65 ЯГП, що на нашу думку, пов'язане з формуванням вікового імунітету.

За результатами гельмінтологічного розтину гусей виявлено, що показники EI та II за трихостронгільозу залежать від віку птиці (табл. 2, рис. 2).

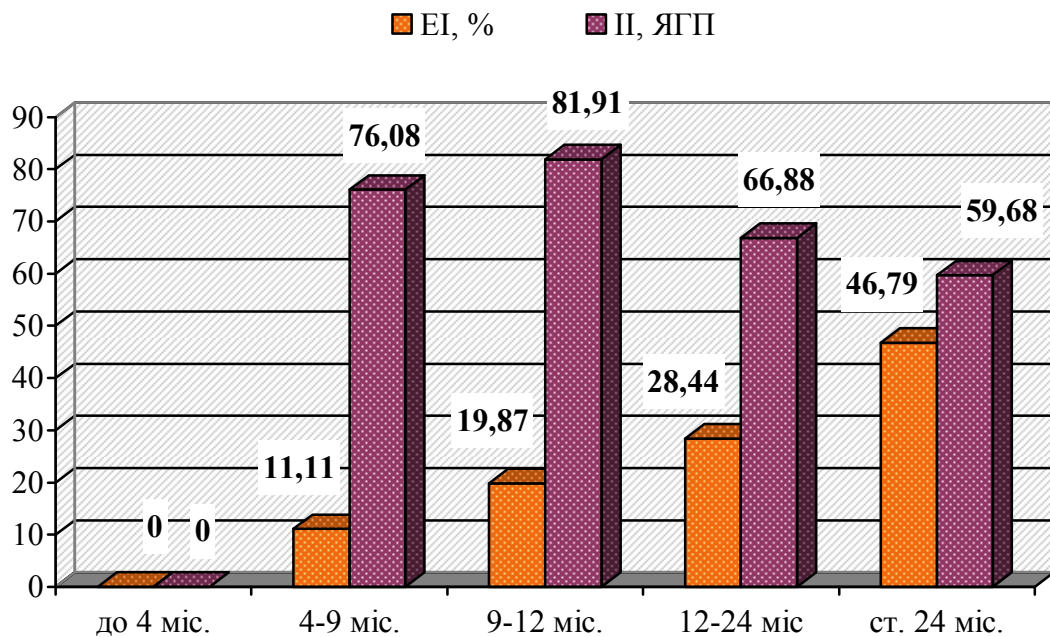

Рис. 1. Показники ураженості гусей трихостронгільюсами залежно від їх віку (за копроовоскопічними дослідженнями)

Таблиця 2

Вікова динаміка трихостронгільозу гусей за результатами гельмінтологічного розтину

Вікова група гусей	Досліджено, гол.	Інвазовано, гол.	ЕІ, %	ІІ, екз./гол.	
				М± SE	min-max
до 4 міс.	121	12	9,92	2,50±1,00	1-4
4-9 міс.	66	16	24,24	19,63±3,08	6-42
9-12 міс.	69	22	31,88	18,32±1,74	8-31
12-24 міс.	56	23	41,07	12,35±1,66	1-29
старше 24 міс.	62	30	48,39	10,43±1,37	1-23

Екстенсивність трихостронгільозної інвазії з віком птиці поступово зростає, де найменш ураженими були гусенята до 4 міс. – 9,92 %. У птиці віком 4–9 міс. ЕІ становила 24,24 %, 9–12 міс. – 31,88 %, 12–24 міс. – 41,07 %. Максимальні показники ЕІ виявляли у гусей старших 24 міс. – 48,39 %.

Інтенсивність трихостронгільозної інвазії була мінімальною у гусенят до 4 міс. – 2,50±1,00 екз./гол. Найвищі показники ІІ виявляли у птиці віком 4–9 міс. (19,63±3,08 екз./гол.) та 9–12 міс. (18,32±1,74 екз./гол.). В подальшому, з віком гусей, показники ІІ поступово зменшуються і становлять: у птиці віком 12–24 міс. – 12,35±1,66 екз./гол., старше 24 міс. – 10,43±1,37 екз./гол.

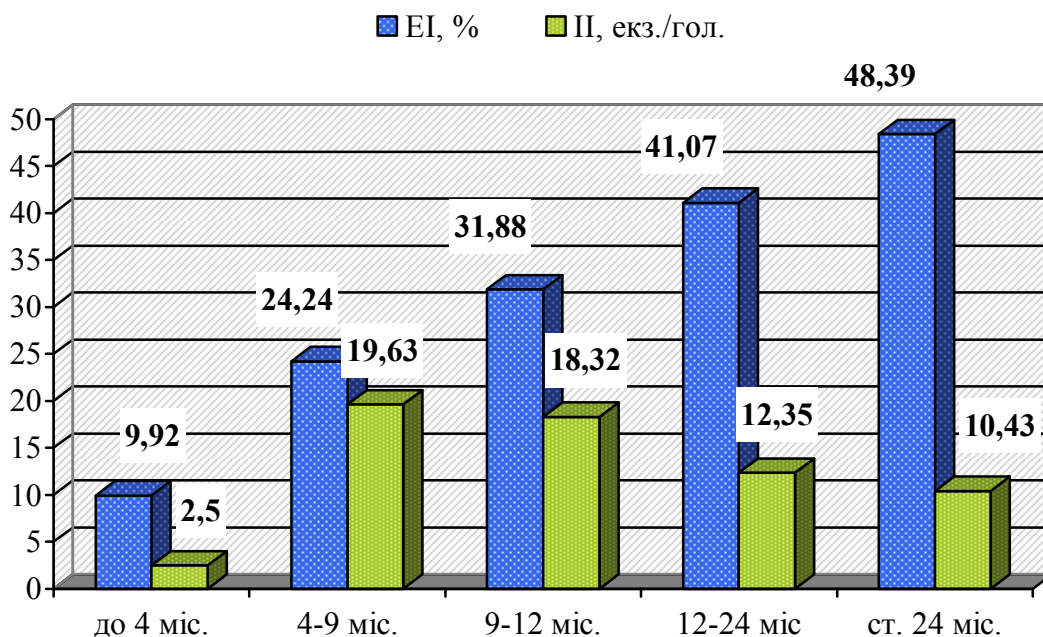

Рис. 2. Показники ураженості гусей трихостронгілюсами залежно від їх віку (за результатами гельмінтологічного розтину)

Висновок. Вікова динаміка трихостронгільозу характеризувалася максимальним ураженням гусей старших 24 міс. (EI – 46,79–48,39 %) та віком 4–12 міс. (II – 19,63±3,08 экз./гол. та 81,91±7,13 ЯГП).

Література

1. Скрябин К. И., Шихобалова Н. П., Шульц Р. С. Основы нематодологии. Т. 3. Трихостронгилиды животных и человека. Москва: Изд-во Акад. наук СССР, 1954. С. 9–41; 76–79.
2. Hudson P. J., Dobson A. P., Newborn D. Do parasites make prey vulnerable to predation? *Red grouse and parasites. Journal of Animal Ecology.* 1992. № 61. P. 681–692.
3. Hudson P. J. The effect of a parasitic nematode on the breeding production of *red grouse. Journal of Animal Ecology.* 1986. № 55. P. 85–92.
4. Prevalence of Endoparasites in Backyard Poultry in North Indian Region: A Performance Based Assessment Study / S. A. Bhat et al. *Asian Journal of Animal and Veterinary Advances.* 2014. № 9. P. 479–488.
5. Енгашева Е. С. Фармако-токсикологические свойства и лечебно-профилактическая эффективность монизена при гельминтозах водоплавающих птиц: автореф. дис. ... канд. вет. наук. М., 2012. 26 с.
6. Маршалкіна Т. В., Заїкіна Г. В., Євтушенко А. В. Поширення гельмінтозів та протозоозів сільськогосподарської птиці регіону Дніпропетровщини. *Ветеринарна медицина.* 2012. Вип. 96. С. 308–309.